

Mŕtva politika a živé idey

Rudolf Steiner

prvý krát zverejnené v časopise „Trojčlennosť sociálneho organizmu“ v marci 1921

z nemeckého originálu preložil Andrej Szolgay

O politike, ku ktorej sa dopracovala moderná civilizácia, som v mojich „Hlavných bodoch sociálnej otázky“ povedal, že v roku 1914 dosiahla nulový bod svojich možností. Odvtedy tento bod neopustila. Cesta od Versailles po Londýn je nemožným pokusom o to, aby zostala stáť na mieste a zároveň predsa postupovala ďalej. Strašná vojna poskytla dôkaz, že pokračovanie dovedejšej politiky nebolo možné. Robili sa rozhodnutia na základe mocenského nátlaku. Takýto spôsob nebude stačiť na uskutočnenie rozhodnutí dosiahnutých vyjednávania v Londýne.

Nebude to stačiť, ak sa nebudeme riadiť náhľadom, že o budúcnosti modernej civilizácie budú rozhodovať idey. Ktoré idey to musia byť, o tom sa v tomto časopise hovorilo často. Kým to, čo tu zaznelo, neintegruje s rozvahou do svojej vôle dostatočne veľký počet ľudí, budeme musieť ďalej žiť v znamení mocenského nátlaku.

Istá skupina štátov vyhrala vojnu. Ešte pred víťazstvom hovoril v Amerike Woodrow Wilson o tom, do čoho sa chcú víťazi po svojom víťazstve pustiť. Amerika sa musela prostredníctvom Versailles presvedčiť, že to sú prázdne slová. A prázdnyimi slovami nemôže človek utvárať žiadne skutočnosti. Lloyd George [1] prednávkou povedal, že nikdy nemožno vedieť, ako ďaleko by bolo treba zájsť, ak by bolo treba siahnuť po uplatnení násilia. V Amerike bol Harding [2] posadený na stoličku, na ktorej predtým prednášal prázdne a jalové slová Woodrow Wilson. Aj Harding teraz hovoril. Jeho slová nie sú pre modernú civilizáciu nič iné, ako pokračovanie slov Wilsonových.

Víťazstvo nie je pre modernú civilizáciu rozhodujúce. Pretože rozhodovať musia idey. Idey budú rozhodovať a nezáleží na tom, či sa objavia a získajú si uznanie u víťaza alebo u porazeného. Situácia je v modernej spoločnosti taká, že potrebné idey môžu víťazstvo alebo porážku urobiť bezvýznamnými.

Je smutné, ak tomu, kto dnes takto o ideách hovorí, ľudia odvetia: víťazi majú moc a porazeným idey nemôžu pomôcť. Bez ideí budú môcť víťazi nastoliť a udržať život len násilím. Tak budú viesť svet a s ním aj seba k úpadku. Porazený by mohol prostredníctvom ideí viesť svet k silám vzostupu. S ideami by mohol premeniť porážku na mnohé, bez ideí víťazi nebudú schopní svoje víťazstvo premeniť na nič. Hľadiac zo stredu Európy je predsa naozaj tragické, ak víťaz Lloyd George túži po schopnom nemeckom štátnikovi. Z pohľadu Londýna by sa to však malo považovať za tragikomické, pretože za komické to predsa nemožno považovať, na to je situácia vo svete príliš vážna.

Vyjednávania v Londýne a nástupnícka reč Hardinga sú dôkazom toho, že víťazi sú bezradní vo všetkom okrem použitia násilia. Keď toto pochopíme, je to počiatok náhľadu, že pomôcť môžu len nové idey. Pretože bezmocnosť je len dôsledkom skutočnosti, že v Londýne a vo Versailles chcú nový svet vytvárať starými ideami a nevidia, že medzi obeťami vojny sú predovšetkým tieto staré idey. Vojna bola v znamení týchto starých ideí. Za svoju existenciu vďačila tomu, že tieto idey boli už v roku 1914 mŕtvoly.

V Londýne sa vyjednávalo o hospodárskych záležitostiach. Ak chcú moderné štátne útvary uskutočňovať hospodárske rozhodnutie, tak to môžu robiť len prostredníctvom mocenského násilia. Právě rozhodnutia musí priniesť svetový hospodársky život oddelený od týchto útvarov. To je jeden bod, z ktorého vychádza trojčlennosť. A ona to robiť musí, pretože chce hovoriť na základe reality. Vo Versailles a v Londýne chceli rokovať na základe toho, čo je nereálne.

Stále znovu prichádzajú ľudia a hovoria nositeľom idey trojčlennosti: dajte nám praktické návrhy. Nevidia, že to, čo je nutné ako prvé, už bolo dávno urobené. Ďalej sa dá dostať len s trojčlennosťou. Bez nej sa môže chodiť do Versailles, do Londýna, aj do Talianska, hoci aj do Ameriky; nič to nepomôže.

To tu už bolo často povedané. Dnes musí byť zdôraznené to, že dianie v Londýne a jeho dôsledky tou istou rovnakou rečou.

A Východ? Ľudia naň túžobne hľadia; očakávajú pád Lenina a Trockého. Predpokladajú, že títo fanatici ničivých síl zajtra zmiznú z javiska. Avšak modernej civilizácii pomôže len to, keď ponad dielo ich úpadkových síl budú prúdiť idey budovania.

Ľudia hovoria o tom, že sa treba snažiť o vytváranie hospodárskych spojení s Východom. Tie určite musia vzniknúť. Ale Východ v prvom rade hľadá spoločné duchovné pochopenie so Strednou Európou. To mu ona doteraz neponúkla. Ak mu prinesie oplodňujúce idey, potom sa ako dôsledok dostaví hospodárske spojenie. Hovoriť o hospodárskom spojení bez chcenia duchovného pochopenia znamená byť mimo podmienok reálneho života.

[1] David Lloyd George (1863 – 1945) bol britským premiérom v období od 6. decembra 1916 do 19. októbra 1922.

[2] Warren Gamaliel Harding (1865 – 1923) bol 29. prezidentom USA v období od 4. marca 1921 do 2. august 1923. Počas svojej funkcie bol populárny, ale neskôr vyšli najavo viaceré korupčné a súkromné škandály, celkovo je hodnotený (liberálmi aj konzervatívcami) ako jeden z najhorších prezidentov.